

A *SPHAGNUM QUINQUEFARIUM* ELTERJEDÉSE MAGYARORSZÁGON

Misik Tamás¹ – Misik-Bartók Dóra²

¹Eszterházy Károly Főiskola, Környezettudományi Tanszék, Eger

²Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet, Budapest

Abstract: Appearance of *Sphagnum quinquefarium* in Hungary

We found different sizes *Sphagnum* colonies in October 2010 in the near of Parádfürdő village, in the entrance of Ilona valley. The species was determined as *Sphagnum quinquefarium* that was not described in the area of Matra Mountains up to now. This species was found only a few point of our country in the last decades. On the basis of research in the last years we can found a small *Sphagnum* patch only in the near of Kishuta of Zemplen Mountains in East-Hungary. This species is not common in Western-Transdanubium, but is generally known from the area of Őrség, Vend country, Vas ridge and Kőszegi Mountains.

2010 októberében Parádfürdő közelében, az Ilona-völgy bejáratánál változatos méretű tőzegmoha telepeket találtunk. A fajt *Sphagnum quinquefarium* -ként azonosítottuk be, amit eddig a Mátra hegység területén nem írtak le (Misik–Misik-Bartók 2010). A faj hazánkban csupán néhány pontjáról került elő. Magyarországon először Pócs (1958) publikálta előfordulását a Vendvidéken, Szakonyfalu mellett. Az 1960-as években Kelet-Magyarországon csak a Kemence-patak mellől jelezték, míg a Vasi-Hegyháton Petőmihályfa térségében található Farkas-erdőből írták le (Boros 1968). Az elmúlt évek kutatásai alapján Kelet-Magyarországon csak a Zempléni-hegységben, Kishuta mellett található egy kis foltja. A Nyugat-Dunántúlon sem gyakori, de ismert az Őrség, Vendvidék, Vasi-hegyhát és a Kőszegi-hegység területéről (Szurdoki 2005). A Magyarország védett növényei kötet (Farkas 1999) csupán négy biztos élőhelyét említi a tőzegmohának hazánkban. Ezek a következők: (a) Zempléni-hegység (Kemence-patak völgye); (b) Kemeneshát (Petőmihályfa); (c) Vend-vidék több pontja és (d) Őrség (Szarvaskend). Herbáriumi adatai a következők (BP = Magyar Természettudományi Múzeum, Növénytár, Budapest; EGR = Eszterházy Károly Főiskola, Növénytár, Eger):

1. Északi-középhegység: Zempléni-hegység: Kishuta, Kemence-patak (Boros 1953 BP); Kishuta, Lackó-hegy (Szurdoki 1997 BP).

Mátra: Parád, Ilona-völgy, kutató rézfúrás során létrejött tárna felett (Misik 2010 EGR).

2. Nyugat-Dunántúl: Keszthelyi-hegység: Zala, Lesenceistvánd (Gáyer 1922 BP, Boros 1923 BP). Erről az élőhelyéről kipusztult a faj.

Vendvidék: Apátistvánfalva, Rókalyuki erdő, fennsíkon található áfonyás szélén (Barbalics 1980 EGR); Rábatótfalu (Pócs 1956 EGR); Szakonyfalva, ingoványos területen, átmeneti lápon (Boros 1960 EGR).

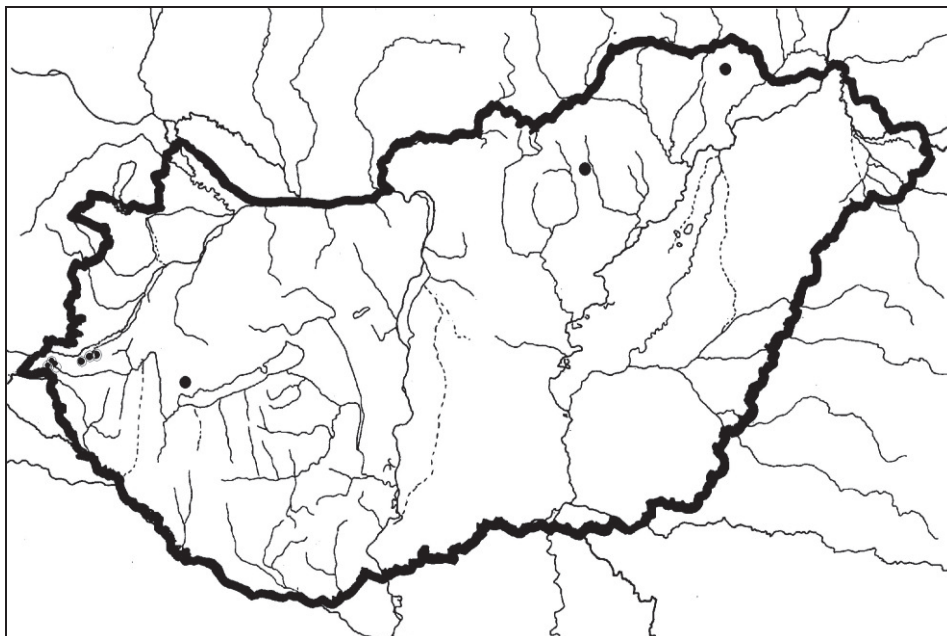
Órség: Farkasfa, Ördög-tó (Vajda 1972 BP).

Vasi-Hegyhát: Farkas-erdő, Bertók-tó (Barbalics 1967 BP); Farkas-erdő, Petőmihályfa, Kőcse-tó (Barbalics 1967 BP, 1968 BP); Nagymákfa, Füzes-tó (Barbalics 1969 BP); Vasvár, Nyires-tó (Barbalics 1971 BP).

A Kárpát-medencén kívül sokkal gyakoribb előfordulású a faj. A Kárpátokban a *Vaccinio-Piceetalia* gyakori faja mészkedvelő erdeifenyves társulásoknak; így a Mátrában való előfordulása mindenképp szokatlannak tekinthető. A felfedezett telep közvetlen szomszédságában azonban számos más *Vaccinio-Piceetalia* flóraelem, így a *Bazzania trilobata* és a *Lepidozia reptans* szárazságtűrő mohafaj is előfordul, melyek a mészkerülő tölgyesek mohafldrójának is tipikus tagjai.

1. kép. Északkelet Magyarországon, a Mátra hegységben, az Ilona-völgy bejáratánál felfedezett *Sphagnum quinquefarium* egyik kisebb telepe (Misik-Bartók 2010).

1. ábra. A *Sphagnum quinquefarium* előfordulási ponttérképe Magyarországon (szerk.: Misik 2012).

Irodalomjegyzék

- Boros Á. 1968. Bryogeographie und Bryoflora Ungarns. Akadémia Kiadó, Budapest.
- Farkas S. 1999. (szerk.) Magyarország védett növényei. Mezőgazda Kiadó, Budapest.
- Misik T., Misik-Bartók D. 2010. Új tőzegmoha-előfordulás a Mátrában. Kitaibelia 15: 180–180.
- Pócs T. 1958. Beiträge zur Moosflora Ungarns und der Ost- und Südkarpaten. Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung. 50: 107–119.
- Szurdoki E. 2005. Magyarországi tőzegmohafajok elterjedése és egyes fajok vízkémiai igényének vizsgálata. Doktori értekezés, ELTE.